Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб’яднанне па адукацыі
ў галіне культуры і мастацтваў

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

МАЙСТЭРСТВА АКЦЁРА

Тыпавая вучэбная праграма
для ўстаноў вышэйшай адукацыі па напрамках спецыяльнасці
1-17 02 01-04 Харэаграфічнае мастацтва (народны танец),
1-17 02 01-05 Харэаграфічнае мастацтва (бальны танец),
1-17 02 01-06 Харэаграфічнае мастацтва (эстрадны танец)

Мінск
БДУКМ
2012

Складальнік

М. В. Камінскі, дацэнт кафедры харэаграфіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Рэцэнзенты:

кафедра тэорыі і методыкі выкладання мастацтваў установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»;

М. В. Філатава, дацэнт кафедры акцёрскага майстэрства ўстановы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў»

Рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці тыпавой:

кафедрай харэаграфіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 18 ад 01.04.2011г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 6 ад 10.05.2011г.);

навукова-метадычным саветам па харэаграфіі і мастацтве эстрады Вучэбна-метадычнага аб'яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пратакол № 2 ад 11.06.2011г.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Адказны за рэдакцыю *В. Б. Кудласевіч*

Адказны за выпуск *М. В. Камінскі*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Тыпавая вучэбная праграма «Майстэрства акцёра» распрацавана для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту па спецыяльнасці 1-17 02 01 Харэаграфічнае мастацтва (па напрамках) (напрамкі спецыяльнасці 1-17 02 01-04 Харэаграфічнае мастацтва (народны танец), 1-17 02 01-05 Харэаграфічнае мастацтва (бальны танец), 1-17 02 01-06 Харэаграфічнае мастацтва (эстрадны танец).

Праграма складзена з улікам сувязей з дысцыплінамі «Мастацтва балетмайстра», «Новыя кірункі сучаснай харэаграфіі», «Народна-сцэнічны танец», «Спартыўна-бальны танец», «Эстрадны танец».

Мэта дысцыпліны – фарміраванне ў студэнтаў навыкаў выкарыстання танцавальнай лексікі як спосабу псіхафізічнага ўзаемадзеяння з партнёрам (аб'ектам) у рамках імправізацыйнай пабудовы драматычнай сітуацыі.

Задачы дысцыпліны:

– знаёмства са спецыфікай выкарыстання акцёрскіх навыкаў у харэаграфічнай кампазіцыі;

– авалоданне элементамі сцэнічнага самаадчування ва ўмовах імправізацыйнага паказу;

– фарміраванне ў студэнта абагульненага спосабу работы над роляй;

– набыццё ведаў і ўменняў стварэння танцавальна-драматычных эцюдаў на падставе ўласнага або літаратурнага матэрыялу.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнт павінен *ведаць:*

– спецыяльную тэрміналогію прадмета і асноўныя паняцці сістэмы К. С. Станіслаўскага;

– мастацка-псіхалагічныя прынцыпы творчасці акцёра;

– метады работы акцёра над сабой, над роляй;

– спосабы развіцця і ўдасканалення элементаў унутранай і знешняй акцёрскай тэхнікі, пластычнай выразнасці.

У выніку засваення гэтых ведаў студэнт павінен *умець:*

– кіраваць уласным сцэнічным самаадчуваннем ва ўмовах тэатралізаванага паказу, драматычнай сітуацыі;

– выконваць танцавальныя камбінацыі ў зададзеным настроі або дзейснай задачы;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– пераводзіць танцавальна-пластычныя рухі і камбінацыі ў спосабы псіхалагічнага ўздзеяння на партнёра;

– выкарыстоўваць прыёмы пераўвасаблення ў вобраз персанажа, ствараць цэласную мадэль паводзін, зносін персанажа з іншымі дзеючымі асобамі;

– арганічна, паслядоўна і мэтазгодна дзейнічаць на працягу выступлення ў рамках сваёй ролі;

– мэтанакіравана прымяняць акцёрскія навыкі пры падрыхтоўцы харэаграфічных кампазіцый, у тым ліку і на іншых спецыяльных дысцыплінах;

– уздзейнічаць на партнёра і ўзаемадзейнічаць з ім у сітуацыі сцэнічных зносін;

– хутка пераходзіць з аднаго псіхафізічнага стану ў другі.

Дысцыпліна «Майстэрства акцёра» складаецца з лекцыйных, практычных, індывідуальных заняткаў і самастойнай работы студэнтаў.

Задача лекцыйных заняткаў і тэарэтычных тлумачэнняў – азнаямленне з гісторыяй развіцця, тэорыяй і псіхафізіялогіяй акцёрскай ігры; методыкай пластычнага выхавання сучаснага акцёра; параўнальны аналіз акцёрскіх і танцавальных методык навучання, шляхоў пашырэння і ўзбагачэння дыяпазону творчага мыслення студэнта-харэографа. Для больш эфектыўнага фарміравання ведаў і ацэначных меркаванняў па асобных тэмах выкарыстоўваюцца тэхнічныя сродкі навучання, у прыватнасці прагляд фрагментаў з харэаграфічных спектакляў, мастацкага і дакументальнага кіно, канцэртных выступленняў.

На практычных занятках адпрацоўваюцца элементы ўнутранай і знешняй акцёрскай тэхнікі; фарміруюцца навыкі выканання танцавальных камбінацый у працэсе вырашэння дзейснай задачы, у зададзеным настроі; вывучаюцца прыёмы пераводу танцавальна-пластычных рухаў і камбінацый у прыёмы псіхалагічнага ўздзеяння на партнёра; набываюцца навыкі пераўвасаблення ў вобраз персанажа; выхоўваюцца ўменні мэтанакіраванага выкарыстання акцёрскіх навыкаў пры падрыхтоўцы харэаграфічных кампазіцый, у тым ліку на занятках па іншых спецыяльных дысцыплінах.

Асобнае месца ў практычных занятках займаюць азнаямленне з методыкай рэпетыцыйнай працы тэатральнага калектыву; адпрацоўкі эцюдаў на псіхафізічнае ўзаемадзеянне; замаца-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ванне навыкаў правільнага сцэнічнага самаадчування ў драматычнай сітуацыі.

Індывідуальныя заняткі накіраваны на выяўленне, развіццё і ўдасканаленне пластычнай выразнасці; раскрыццё асабістага творчага мыслення студэнта.

Навучальная дысцыпліна прадугледжвае значную частку самастойнай работы студэнтаў з мэтай паглыблення ў сферу тэатральнага мастацтва. Складаючы канспекты, працуючы над творчымі дзённікамі, студэнты замацоўваюць спецыяльную тэрміналогію прадмета і асноўныя паняцці сістэмы К. С. Станіслаўскага, знаёмяцца з мастацка-псіхалагічнымі прынцыпамі творчасці акцёра, вучацца сістэматызаваць уласны эмацыянальны і тэхнічны вопыт увасаблення «жыцця чалавечага духу», набыты падчас заняткаў, сцэнічных выступленняў ці іншай творчай працы.

Тыпавым вучэбным планам спецыяльнасці ў якасці формы выніковага кантролю па дысцыпліне «Майстэрства акцёра» прадугледжаны экзамен, дзе студэнты дэманструюць набытыя веды і выканальніцкія навыкі ў галіне тэатральнага і харэаграфічнага мастацтваў. Для выяўлення ўзроўню вучэбных дасягненняў студэнтаў рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавую сістэму ацэнкі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці студэнтаў, комплексныя рознаўзроўневыя заданні. Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнта праводзіцца на падставе дзесяцібальнай шкалы.

Тэхналагічны інструментарый выкладчыка дысцыпліны ўлічвае выкарыстанне наступных педагагічных тэхналогій і метадаў навучання: вывучэнне новага матэрыялу ажыццяўляецца рэпрадуктыўным і часткова пошукавым метадам, у працэсе ўдасканалення выканальніцкіх навыкаў актыўна выкарыстоўваюцца гульнявыя тэхналогіі, пры падрыхтоўцы выніковага эцюда ўжываюцца элементы праектнай тэхналогіі.

Дысцыпліна разлічана на 110 гадзін, з якіх 50 гадзін складаюць аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: лекцыі – 2, практычныя – 44, індывідуальныя – 4.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Тэмы	Колькасць аўд. гадзін			
	усяго	лекц.	практ.	інд.
Уводзіны	1	1		
Тэма 1. Прырода акцёрскай ігры	4	1	2	1
Тэма 2. Сцэнічная ўвага	2		2	
Тэма 3. Вызваленне мышцаў ад заціску	4		4	
Тэма 4. Тэмпарытм сцэнічнага дзеяння	4		4	
Тэма 5. Пабудова статычнай кампазіцыі	2		2	
Тэма 6. Пабудова пластычнай фразы	2		2	
Тэма 7. Прынцыпы псіхафізічнага ўзаема-дзеяння з партнёрам	6		6	
Тэма 8. Прыёмы пластычна-вобразнай тэхнікі	5		4	1
Тэма 9. Эмацыянальны рух	4		4	
Тэма 10. Праца акцёра над роляй	4		4	
Тэма 11. Характарнасць вобраза	5		4	1
Тэма 12. Эцюдная работа	7		6	1
Разам…	**50**	**2**	**44**	**4**

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Прадмет, задачы і структура дысцыпліны «Майстэрства акцёра». Месца дысцыпліны ў прафесійнай падрыхтоўцы студэнтаў-харэографаў і яе сувязі з іншымі дысцыплінамі.

Патрабаванні да студэнта-харэографа на занятках па дысцыпліне «Майстэрства акцёра». Патрабаванні да ўзроўню ведаў, уменняў і навыкаў акцёрскай школы, неабходных спецыялісту ў галіне харэаграфічнага мастацтва. Крытэрыі ацэнкі навучальных дасягненняў студэнтаў, метады і спосабы ацэньвання.

Агляд літаратуры і работа з навучальна-метадычным комплексам па дысцыпліне.

Тэма 1. Прырода акцёрскай ігры

Тэхніка акцёра ў заходняй і рускай тэатральнай школе. Асоба акцёра ў культурным і сацыяльным жыцці грамадства. Мастацка-псіхалагічныя прынцыпы творчасці акцёра.

Галоўныя прынцыпы сістэмы К.С.Станіслаўскага – жыццёвая праўда, актыўнасць і дзеянне, арганічнасць, пераўвасабленне, вучэнне аб звышзадачы.

Унутраныя элементы сцэнічнага самаадчування: вызваленне мышцаў, дзеянне, прапанаваныя абставіны, уяўленне, сцэнічная ўвага, пачуццё праўды, логіка і паслядоўнасць, вера і сцэнічная наіўнасць, эмацыянальная памяць, зносіны, тэмпарытм, характарнасць, мізансцэна, звышзадача і скразное дзеянне. Спецыяльная тэрміналогія тэатральнага мастацтва.

Майстэрства акцёра ў харэаграфічнай кампазіцыі. Методыка выхавання майстэрства акцёра. Імправізацыя ў метадах навучання майстэрству акцёра. Адзіныя прынцыпы акцёрскага і танцавальнага трэнажу.

Трэнаж пластычнай выразнасці акцёра як універсальная форма ўдасканалення выканальніцкага майстэрства артыста.

Тэма 2. Сцэнічная ўвага

Прырода сцэнічнай увагі. Выхаванне навыкаў самавольнай увагі. Засяроджванне на дадзеным аб’екце. Абстрагаванне ад знешніх раздражняльнікаў. Аб’екты – кропкі ўвагі. Кола ўвагі рэальнай плоскасці.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Засяроджванне і ўтрыманне ўвагі пры звужэнні і пашырэнні кола ўвагі. Апраўданне вымыслам працэсу ўвагі. Развіццё навыкаў індывідуальнай работы ва ўмовах «публічнай адзіноты».

Увага да працэсаў, працякаючых у псіхафізічным апараце выканаўцы – адчуванняў мышачных (тэмпература, ступень напружання мышцаў, ціску на апору і г.д.), зрокавых, смаку і інш. Асаблівасці ўспрымання прасторы сцэны, дэкарацыйнага вырашэння, светлавога афармлення, дзеянняў партнёраў, музычнага суправаджэння.

Развіццё стойкасці ўвагі. Многаплоскасная ўвага. Ілюзія адначасовасці і бесперапыннасці працэсу ўвагі да некалькіх аб’ектаў.

Увага як сродак здабывання творчага матэрыялу.

Тэма 3. Вызваленне мышцаў ад заціску

Псіхафізічная прырода заціску. Эмацыянальна-цялесныя блокі. Мышачны характарны «панцыр».

Спосабы выкаранення псіхафізічных заціскаў: спалучэнне дыхання з рухам, работа з цэнтрам цяжару, кіраванне напружаннем, практыкаванні на памяць фізічных дзеянняў.

Дыханне і рух. Дыхальны апарат. Дыяфрагмальны і шкілетны тып дыхання. Умоўна-рэфлекторныя сувязі рытму дыхання. Правільнае дыханне падчас выканання харэаграфічных элементаў і практыкаванняў на спалучэнне дыхання з рухам. Індывідуальныя і групавыя дыхальныя псіхатэхналогіі, арыентаваныя на інтэграцыю асобы і пабудову гарманічнага руху.

Развіццё дыхальных мышцаў. Сінхранізацыя, рэзананс рытмаў дыхання і руху, узаемнае ўзмацненне і падтрымка.

Цэнтр цяжару і кропкі апоры. Перанос цэнтра цяжару, імгненная арыенціроўка пры знаходжанні агульнага цэнтра мас у працы з партнёрам. Работа з вынесеным цэнтрам цяжару.

Расслабленне і мера напружання. Кіраванне сваім напружаннем. Падпарадкаванне мышцаў свайму намеру. Атрыманне правільнага адчування дадзенага дзеяння. «Закон эканоміі энергіі» як крытэрый адбору дзеянняў, сутнасць якога – дасягненне найбольшай выразнасці пры найменшым выкарыстанні энергіі.

Тэма 4. Тэмпарытм сцэнічнага дзеяння

Узаемазалежнасць знешняга (фізічнага) і ўнутранага (псіхалагічнага) рытму. Рытм, тэмп, такт, метр. Эрганамічныя якасці

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

выкарыстання пластычнага рытму. Прынцып ураўнаважвання сіл – аснова рытму ў прасторы. Монадзеянне і камбінаваныя рухі.

Сістэма па развіцці рытма-валявых якасцей. Трэнаж рытмічнасці пад музыку. Здольнасць акцёра адчуваць эмацыянальны і рытмічны строй музычнага твора.

Індывідуальная імправізацыя з выкарыстаннем элементаў арганічнага руху – спалучэнне дыхання з рухам, мера напружання выконваемых рухаў, рытмічнае ўраўнаважванне пластычнай кампазіцыі.

Тэма 5. Пабудова статычнай кампазіцыі

Структура мастацкай прасторы, мізансцэнічная сетка (цэнтральная і дадатковыя восі; тры сцэнічныя планы і прасцэніум; рэльеф). Ракурс – палажэнне акцёра адносна гледача або сцэнічнага аб’екта. Асноўныя ракурсы – фас, труакар (паўфас), профіль, спінны і паўспінны.

Тры віды прыбудоў П. М. Яршова і транзактны аналіз Э. Бэрна. Адпрацоўка прыбудоў да партнёра і да неадушаўлёных аб’ектаў сцэнічнай рэальнасці.

Разнастайныя прыбудовы на прыкладзе літаратурных і жывапісных твораў.

Спосаб пабудовы статычнай кампазіцыі па дамінуючым тыпе сцэнічнага дзеяння: бытавы, пластычны (акрабатыка, адзінаборствы, пластычна-вобразная тэхніка, пантаміма), танцавальны.

Развіццё скульптурнасці цела, «пачуцця позы». «Інстынкт прасторы» У. Меерхольда. Апраўданне статычнай кампазіцыі – позы, месцазнаходжання выканаўцы на пляцоўцы адносна партнёра, групы партнёраў, дэкарацыі, рэквізіту.

Тэма 6. Пабудова пластычнай фразы

Дынамічныя элементы пластычнай фразы: траекторыя (прамая лінія, зігзаг, дуга, акружнасць і інш.), вектар (напрамак руху адносна аб’екта), «знакі прыпынку» (запавольванне, паскарэнне, працягласць знаходжання ў паўзе і інш.), хуткасць руху. Пабудова пластычнай фразы, камбінацыі на падставе дадзеных элементаў.

Дзеянне – мэтанакіраваны рух. Пераклад разнастайных фізічных рухаў у мэтанакіраванае дзеянне. Тры віды пластычнай рэакцыі – памкненне, адмаўленне, тармажэнне (ацэначная рэакцыя).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Кампазіцыйныя прыёмы – «сінхрон», «работа фразамі» («канон», «кантраст»). Сінхроннае капіраванне пластыкі партнёра адносна плоскасці, лініі, кропкі. Капіраванне «ў цень», «у люстэрка». «Канон» – капіраванне пластыкі і канчатковай позы праз паўзу. «Кантраст» – пабудова пластычнай фразы, процілеглай па характары да фразы партнёра. Адпрацоўка навыку змены дыстанцыі пры размяшчэнні статычных поз падчас імправізацыйнай пабудовы фразы.

Апраўданне пераходу (траекторыі, хуткасці і інш.) адносна партнёра, групы партнёраў, дэкарацыі, рэквізіту.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 7. Прынцыпы псіхафізічнага ўзаемадзеяння з партнёрам

Узаемадзеянне – невербальныя зносіны. Няспынны працэс успрымання–аддачы псіхафізічных імпульсаў партнёра (увага, адчуванні, пачуцці). Праяўленне адносін да аб'ектаў знешняга ці ўнутранага свету, на якія скіравана ўвага. Арганічны працэс узаемадзеяння. Матэрыял, аб'ект, сродкі і прыёмы ўзаемадзеяння. Прыстасаванне. Абавязковая форма пластычнага ўзаемадзеяння – «арганічнае маўчанне».

Элементы бясслоўнага дзеяння П. М. Яршова: ацэнка, прыбудова, уздзеянне.

«Трыяда» структурных элементаў выразнага дзеяння У. Меерхольда: намер–ажыццяўленне-рэакцыя.

Кантактнае кіраванне партнёрам – ад лёгкага дотыку да поўнага пераносу вагі цела на партнёра (ці наадварот). Бесконтактнае кіраванне – ацэнка дзеянняў партнёра або спыненне дзеянняў у яго бок (спосабам прыбудовы, змены ракурсу, эмацыянальнасцю позы, падтэкстам пераходу і інш.). Развіццё «пачуцця партнёра».

Трансфармацыя танцавальна-пластычных рухаў і камбінацый у спосабы псіхафізічнага ўздзеяння на партнёра. Пабудова дуэтнай імправізацыйнай кампазіцыі з элементамі псіхафізічнага ўзаемадзеяння.

Тэма 8. Прыёмы пластычна-вобразнай тэхнікі

Асновы стылізацыі руху. Беспрадметныя дзеянні. Работа з творчым манком. Пантамімічныя прыёмы.

Ілюзія прасторы, моцы, цяжару, часу. Тэхніка: «сцяна», «сілавое поле», «паветраная падушка», «канат», «вецер». Сістэма практыкаванняў з тэхнікай «хваля». Пантамімічныя паходкі.

Міміка як сродак стварэння пантамімічнага вобраза. Дадатковыя выразныя сродкі пантамімы – свет, музычнае афармленне, шумавыя эфекты, рэквізіт, грым, сцэнічны касцюм.

Развіццё фантазіі і сцэнічнага ўяўлення сродкамі пластычна-вобразнай тэхнікі.

Тэма 9. Эмацыянальны рух

Узаемасувязь характару знешняга дзеяння ў разнастайных абставінах і ўнутранага самаадчування чалавека.

Эмацыянальная памяць. Уласныя ўражанні, адчуванні, перажытыя пачуцці і суперажыванне эмацыянальнаму, жыццёваму вопыту другога чалавека. Выхаванне ўмення выклікаць да дзеяння паўторныя ўспаміны, пачуцці, перажыванні. Пераўтварэнне суперажывання ва ўласнае, сапраўднае пачуццё.

Спосабы абуджэння эмоцый і пачуццяў у сітуацыі публічнага паказу (практыкаванні на прапанаваныя абставіны; на прадуктыўнае, мэтанакіраванае дзеянне; на выкананне творчай задачы). Рэфлекторная ўзбудлівасць, спосаб правакавання эмоцыі «ад знешняга да ўнутранага» У. Меерхольда. М. А. Чэхаў аб эмацыянальнасці руху. Дзеянні з пэўнай афарбоўкай. Псіхалагічны жэст.

Аналіз знешніх сродкаў выразнасці (кампаненты стварэння атмасферы: эфекты асвятлення, шумы, каляровае вырашэнне дэкарацый, абсталявання), што ўплываюць на псіхічны стан акцёра.

Тэма 10. Праца акцёра над роляй

Аналіз літаратурнага твора, музычнай кампазіцыі, танцавальнага кірунку, абраных для пастаноўкі. Тэма, ідэя, сэнсавыя задачы твора. Вызначэнне канфлікту твора – сутыкненне інтарэсаў, задач персанажаў і інш. Скразное дзеянне кожнай дзеючай асобы ў дасягненні сваёй мэты. Рад падзей. Звышзадача.

Суаднясенне дзеянняў, учынкаў героя развіццю драматычнай сітуацыі, тэме ўрыўка. Вызначэнне светапогляду героя.

Звышзадача – скразное дзеянне – зерне ролі. Мадэліраванне ланцужка фізічных дзеянняў на аснове рабочага матэрыялу. Раскрыццё эмацыянальнай лініі персанажа. «Апраўданне» логікі дзеяння свайго персанажа. Аўтарская трактоўка, інтэрпрэтацыя мастацкага вобраза.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 11. Характарнасць вобраза

Віды характарнасці. Прыродна-фізіялагічная (узрост, вага, рост, здароў'е, інтэлект, тып цэнтральнай нервовай сістэмы, формула характару), прафесійная (род асноўных заняткаў, уплыў на паводзіны мінулых звычак, звязаных з працоўнай дзейнасцю, сацыяльным становішчам і інш.), нацыянальная знешняя характарнасць.

Твар, позы, паходкі, манеры, паводзіны, індывідуальныя жэсты і пластыка, эмацыянальная ўзбуджанасць дадзенага персанажа. Вострахарактарная і стылізаваная пластыка вобраза.

Развіццё і спалучэнне эмацыянальнага (суперажыванне персанажу), зрокавага (уяўленне, бачанне персанажа ў прапанаваных абставінах) і пластычнага ўвасаблення фігуры другога чалавека.

Жыццёвыя назіранні як матэрыял для пабудовы характарнасці вобраза.

Пошук і адбор фізічных дзеянняў, найбольш характарызуючых сутнасць вобраза.

Тэма 12. Эцюдная работа

Структура эцюда: завязка, развіццё дзеяння, кульмінацыя, развязка.

Ідэя эцюда, распрацоўка пастановачнага плана. Разуменне сувязі падзей, логікі ўчынкаў і дзеянняў герояў эцюда. Даследаванне формы эцюда і харэаграфічнай лексікі праз сувязь з музычнай драматургіяй (сэнсавыя акцэнты, значнасць мізансцэн, кульмінацыі і г.д.). Работа рэжысёра-балетмайстра з выканаўцамі.

Тэхнічнае апісанне эцюда. Сачыненне лібрэта.

Віды эцюдаў (эцюд – назіранне, эцюд «моўчкі ўдвух», эцюд на апраўданне (дзейснай задачы, аб'екта ўвагі і інш.), эцюд па карціне, эцюд – асацыяцыя, эцюд – фантазія і інш.).

Эцюды на псіхафізічнае ўзаемадзеянне з партнёрам на аснове танцавальна-пластычных тэхнік, вывучаных як у межах дысцыпліны, так і на асноўных харэаграфічных дысцыплінах.

Этыка і дысцыпліна творчага калектыву. Сцэнічная культура.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Ершов, П. М.* Логика и техника бессловесных элементов действия / П. М. Ершов // Технология актерского искусства / П. М. Ершов. – М. : ТОО «ГОРБУНОК», 2002. – С. 84–105.

2. *Митта, А. Н.* Драматическая ситуация / А. Н. Митта // Кино между адом и раем / А. Н. Митта. – М. : Зебра Е, 2005. – С. 49–83.

3. *Мочалов, Ю.* Учебный класс / Ю. Мочалов // Композиция сценического пространства. Поэтика мизансцены / Ю. Мочалов. – М. : Просвещение, 1981. – С. 116–138.

4. *Немеровский, А.* Пластическая выразительность актера / А. Немеровский. – М. : Искусство, 1988. – С. 13–33.

5. *Новицкая, Л. П.* Освобождение мышц / Л. П. Новицкая // Уроки вдохновения / Л. П. Новицкая. – М. : Искусство, 1984. – С. 226–235.

6. *Сенчуков, Ю. Ю.* Движение и дыхание / Ю. Ю. Сенчуков // Искусство пресечения боя / Ю. Ю. Сенчуков. – Минск : Современное слово, 2000. – С. 64–68.

7. *Станиславский, К. С.* Этика и дисциплина / К. С. Станиславский // Собр. соч. : в 8 т. – М. : Искусство, 1954–1961. – Т. 3. – С. 237–267.

8. *Чехов, М. А.* Воображение и внимание / М. А. Чехов // Литературное наследие. Т. 2 / М. А. Чехов. – М. : Искусство, 1995. – С. 171–176.

Дадатковая

1. *Бернштейн, Н. А.* Биомеханика для инструкторов / Н. А. Бернштейн // Биомеханика и физиология движений : избранные психологические труды / под ред. В. П. Зинченко. – Воронеж : Изд-во НПО «МОДЭК», 2004. – С. 514–665.

2. *Бродецкий, А. Я.* Структура художественного пространства / А. Я. Бродецкий // Внеречевое общение в жизни и в искусстве : Азбука молчания / А. Я. Бродецкий. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – С. 145–160.

3. *Гладков, К. Г.* Самоограничение, импровизация, ритм, ассоциации. О разном / К. Г. Гладков // Мейерхольд. Т. 2 / К. Г. Гладков. – М. : СТД, 1990. – С. 332–344.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

4. *Демидов, Н. В.* Образ. Перевоплощение / Н. В. Демидов // Творческое наследие. Т. 3. Кн. 4 : Творческий художественный процесс на сцене / под ред. М. Н. Ласкиной. – СПб. : Нестор-История, 2007. – С. 292–338.

5. *Козлов, В. В.* Свободное дыхание как целостная интегративная психотехнология / В. В. Козлов // Психотехнологии измененных состояний сознания. Личностный рост. Методы и техники / В. В. Козлов. – М. : Изд-во Ин-та психотерапии, 2001. – С. 124–157.

6. *Никитин, В. Н.* Техники выразительного движения / В. Н. Никитин // Энциклопедия тела / В. Н. Никитин. – М. : Алетейя, 2000. – С. 434–471.

7. *Песочинский, Н.* Вс. Мейерхольд о своем методе. 1914–1936 / Н. Песочинский // Мейерхольд : к истории творческого метода : сб. ст. – СПб. : КультИнформПресс, 1998 – С. 32–38.

8. *Рождественская, Н. В.* Критерии профессионализма актера / Н. В. Рождественская // Диагностика актерских способностей / Н. В. Рождественская. – СПб. : Речь, 2005. – С. 33–46.

9. *Савостьянов, А. И.* Сценическое творчество и психогигиена / А. И. Савостьянов // Общая и театральная психология / А. И. Савостьянов. – СПб. : КАРО, 2007. – С. 159–163.

10. *Сенчуков, Ю. Ю.* Центр тяжести и центр силы / Ю. Ю. Сенчуков // Искусство пресечения боя / Ю. Ю. Сенчуков. – Минск : Современное слово, 2000. – С. 85–86.

11. *Соснова, М.Л.* Цели и задачи обучения, воспитания и развития студента-актера / М. Л. Соснова // Искусство актера : учеб. пособие для вузов / М. Л. Соснова. – М. : Академический проект : Фонд «Мир», 2005. – С. 360–371.

12. *Станиславский, К. С.* Упражнения и этюды / К. С. Станиславский // Собр. соч. : в 8 т. – М. : Искусство, 1954–1961. – Т. 3. – С. 379–392.

13. *Фельденкрайз, М.* Выявление маленьких различий / М. Фельденкрайз // Искусство движения / М. Фельденкрайз. – М. : ЭКСМО, 2003. – С. 24–48.

14. *Филатов, С. В.* Воспитание танцевальной выразительности и освоение техники классического танца / С. В. Филатов // От образного слова к выразительному движению / С. В. Филатов. – М. : Магистр, 1992–1993. – С. 9–15.

15. *Хрящева, Н. Ю.* Тренинг креативности / Н.Ю.Хрящева // Психогимнастика в тренинге / Н. Ю. Хрящева. – СПб. : Речь, 2000. – С. 102–146.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Спіс відэаматэрыялаў

Тэма 1. Прырода акцёрскай ігры

1. Карлос Саура, «Кармен» (1983)
2. Даррен Аронофски, «Черный лебедь» (2010)
3. World Super Star Dance Festival Latin (2004)

Тэма 2. Сцэнічная ўвага

1. Билл Вудрофф, «Honey» (2003)
2. Баз Лурман, «Австралийское танго» (1992)

Тэма 3. Вызваленне мышцаў ад заціску

1. Нэнси Мейерс, «О чем думают женщины» (2000)
2. Джек Хейли, «That is Entertainment» (1974)

Тэма 4. Тэмпарытм сцэнічнага дзеяння

1. Реджис Обадиа, «Комната» (1988)
2. Люк Крессвел, «STOMP» (1997)

Тэма 5. Пабудова статычнай кампазіцыі

1. Иржи Килиан, «Kaguyahime» (1994)
2. Баз Лурман, «Moulin Rouge» (2001)

Тэма 6. Пабудова пластычнай фразы

1. Збигнев Рыбчински, «Танго» (1981)
2. Валерий Тодоровский, «Стиляги» (2008)

Тэма 7. Прынцыпы псіхафізічнага ўзаемадзеяння з партнёрам

1. Реджис Обадиа, «Свадьба» (1990)
2. Стив Пекстон, «Fall after Newton» (1987)

Тэма 8. Прыёмы пластычна-вобразнай тэхнікі

1. Чарли Чаплин, «Огни большого города» (1931)
2. Марсель Марсо, «Сколько весит душа» (1992)

Тэма 9. Эмацыянальны рух

1. Питер Челсом, «Давайте потанцуем?» (2004)
2. Реджис Обадиа, «Объятия» (1988)

Тэма 10. Праца акцёра над роляй

1. Л.Квинихидзе, «Небесные ласточки» (1976)
2. Роб Маршалл, «Chicago» (2002)
3. Боб Фосс, «Cabaret» (1972)

Тэма 11. Характарнасць вобраза

1. Роберт Вайс, «West Side Story» (1961)
2. Чарльз Талар, «Notre Dame de Paris» (1998)
3. Матс Эк, «Carmen» (1992)

Тэма 12. Эцюдная работа

1. Боб Фосс, «All that Jazz» (1979)
2. Мастерская эстрадного танца Л. и А. Ефремовых, «Танцы в красном», «Белый голубь» (2004)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

Балы	Паказчыкі ацэнкі
1 (адзін)	Адсутнасць ведаў і кампетэнцыі ў рамках адукацыйнага стандарту. Аддаленае падабенства выкананага рухальнага навыку з эталонам, адрозненне ад яго па тэмпе, амплітудзе, з грубымі памылкамі, якія цяжка паддаюцца выпраўленню. Фармальнае выкананне пастаўленых педагогам задач. Пасіўнасць на практычных і індывідуальных занятках
2 (два)	Фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту; неразуменне і невыкарыстанне спецыяльнай тэрміналогіі. Выкананне рухальных навыкаў на ўзроўні свядомасці, з павышаным напружаннем, з неабгрунтаванымі затрымкамі, са значнымі адхіленнямі ад зададзенай праграмы, з моцна парушаным рытмам. Фармальнае выкананне пастаўленых педагогам задач. Пасіўнасць на практычных і індывідуальных занятках
3 (тры)	Недастатковы аб’ём ведаў і кампетэнцыі ў межах адукацыйнага стандарту; веданне тэрмінаў і паняццяў абмяжоўваецца іх найменнем, без здавальняючага разумення. Неразуменне прыкладаў мадэлявання сцэнічнай сітуацыі. Выкананне рухальных навыкаў на ўзроўні свядомасці, з павышаным напружаннем, з прыкметнымі адхіленнямі ад зададзенай праграмы, з моцна парушаным рытмам. Наяўнасць грубых памылак, якія ліквідуюцца з дапамогай выкладчыка; выпраўленыя варыянты сцэнічных паводзін не замацоўваюцца. Фармальнае выкананне пастаўленых педагогам задач. Неўжыванне атрыманых ведаў і ўменняў пры выкананні навучальных заданняў. Пасіўнасць на практычных і індывідуальных занятках
4 (чатыры)	Дастатковы аб’ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту; у выкарыстанні паняццяў і спецыяльнай тэрміналогіі сустракаюцца памылкі. Для ўсведамлення прыкладаў мадэлявання сцэнічнай сітуацыі патрабуецца некаторы час. Дэманстрацыя тэхнікі выканання асобных элементаў і практыкаванняў па засваенні акцёрскай тэхнікі на дастатковым узроўні. Выкананне рухальных навыкаў і дзейнасці праводзіцца пад кантролем свядомасці, з неапраўданым напружаннем, з нязначнымі адхіленнямі ад зададзенай праграмы, з прыкметным парушэннем рытму. Пастаянная патрэбнасць у карэкцыі і падтрымцы з боку педагога.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

	Няправільнае выкарыстанне навыкаў, атрыманых пры засваенні сумежных дысцыплін. Фармальны ўдзел у вучэбна-творчым працэсе
5 (пяць)	Дастатковыя веды ў аб’ёме навучальнай праграмы; адчуванне няўпэўненасці ў выкарыстанні спецыяльных тэрмінаў і паняццяў. Разуменне прыкладаў мадэлявання сцэнічнай сітуацыі. Дэманстрацыя тэхнікі выканання асобных элементаў і практыкаванняў па засваенні акцёрскай тэхнікі на дастатковым узроўні. Самастойнае выкананне рухальнага навыку (дзейнасці), часткова пад кантролем свядомасці, з нязначнымі адхіленнямі ад зададзенай праграмы і рытму. Патрэбнасць у карэкцыі і падтрымцы з боку педагога. Недастаткова правільнае выкарыстанне навыкаў, атрыманых пры засваенні сумежных дысцыплін. Удзел у вучэбна-творчым працэсе
6 (шэсць)	Дастаткова поўныя веды ў аб’ёме навучальнай праграмы; валоданне паняццямі і спецыяльнай тэрміналогіяй. Наяўнасць цяжкасцей у прывядзенні прыкладаў мадэлявання сцэнічнай сітуацыі. Валоданне навыкам трансфармацыі танцавальна-пластычных рухаў і камбінацый у прыёмы псіхалагічнага ўздзеяння на партнёра на сярэднім тэхнічным узроўні. Самастойнае выкананне іграввой дзейнасці, не напружана, з нязначнымі адхіленнямі ад зададзенай праграмы і рытму. Выкананне пастаўленых педагогам вучэбна-творчых задач з нязначнымі памылкамі. Вырашэнне іх з дапамогай педагога і частковае замацаванне прапанаваных змен. Выкарыстанне атрыманых ведаў і ўменняў пры падрыхтоўцы творчых работ. Удзел у вучэбна-творчым працэсе. Сфарміраванасць патрэбы ў самастойнай творчай працы
7 (сем)	Поўныя веды па асобных раздзелах навучальнай праграмы. Назіраецца ўпэўненасць у выкарыстанні спецыяльных тэрмінаў і паняццяў. Наяўнасць адэкватных прыкладаў мадэлявання сцэнічнай сітуацыі. Выкарыстанне дадзеных праграмных элементаў у пабудове індывідуальнай імправізаванай кампазіцыі на сярэднім тэхнічным узроўні. Самастойнае выкананне іграввой дзейнасці ў адпаведнасці з зададзенай праграмай, рытмічна. Наяўнасць неістотных памылак у рэалізацыі сцэнічных задач і выкарыстанні навыкаў, атрыманых пры засваенні сумежных дысцыплін. Паспяховае самастойнае выпраўленне памылак пасля абмеркавання. Актыўнасць у вучэбна-творчым працэсе

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

8 (восем)	Поўныя веды па асобных раздзелах навучальнай праграмы. Упэўненае валоданне паняццямі і спецыяльнымі тэрмінамі. Лёгкасць у падборы адэкватных прыкладаў мадэлявання сцэнічнай сітуацыі. Выкарыстанне дадзеных праграмных элементаў у пабудове дуэтнай імправізаванай кампазіцыі на сярэднім тэхнічным узроўні. Выкананне іградой дзейнасці самастойнае, асэнсаванае, свабоднае, на поўнай амплітудзе. Паспяховая работа з праграмным матэрыялам у працэсе рэпетыцыі, але адчуванне цяжкасцей ва ўмовах публічнага паказу. Прымяненне атрыманых ведаў і ўменняў пры самастойнай падрыхтоўцы творчых работ. Актыўнасць у вучэбна-творчым працэсе
9 (дзевяць)	Поўныя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме навучальнай праграмы. Выкарыстанне спецыяльнай тэрміналогіі для аналізу сцэнічных вобразаў і навучальных сітуацый. Здольнасць замацоўваць імправізавана знойдзеныя мізансцэны і будаваць на іх падставе эцюдную кампазіцыю на высокім узроўні выканальніцкай тэхнікі. Існаванне ў прапанаваных абставінах ролі ажыццяўляецца праўдападобна ва ўмовах рэпетыцыі і публічнага паказу. Разуменне пастаўленых вучэбна-творчых задач рознай ступені складанасці, арганічнасць і выразнасць у іх сцэнічным увасабленні. Правільнае выкарыстанне навыкаў, атрыманых пры засваенні сумежных дысцыплін у падрыхтоўцы навучальных і самастойных работ. Ініцыятыўнасць у вучэбна-творчым працэсе
10 (дзесяць)	Поўныя і сістэматызаваныя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме навучальнай праграмы. Дакладнае выкарыстанне спецыяльнай тэрміналогіі пры аналізе з'яў тэатральнага мастацтва. Дэманстрацыя здольнасцей ажыццявіць пастаноўку харэаграфічнай кампазіцыі з выкарыстаннем тэатральных прыёмаў на высокім узроўні выканальніцкай тэхнікі. Існаванне ў прапанаваных абставінах ролі ва ўмовах публічнага паказу ажыццяўляецца арганічна, праўдападобна, эмацыянальна заразліва. Разуменне звышзадачы ролі і імкненне ўвасобіць яе ў сваім выкананні з праявай эстэтычнага густу. Дэманстрацыя свабоднага валодання праграмным матэрыялам з выкарыстаннем уменняў і навыкаў з іншых адукацыйных дысцыплін пры падрыхтоўцы навучальных і самастойных работ. Ініцыятыўнасць у вучэбна-творчым працэсе

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі

Для дыягностыкі прафесійнай кампетэнцыі, выяўлення ўзроўню навучальных дасягненняў студэнтаў рэкамендуецца выкарыстоўваць наступны інструментарый:

1. Комплексныя рознаўзроўневыя заданні:

– тэхніка выканання асобных элементаў і практыкаванняў па засваенні акцёрскай тэхнікі;

– трансфармацыя танцавальна-пластычных рухаў і камбінацый у прыёмы псіхалагічнага ўздзеяння на партнёра;

– імправізаванае аб’яднанне элементаў па тэмах праграмы;

– праект стварэння танцавальна-драматычнага эцюда.

2. Вуснае апытанне студэнтаў.

3. Пісьмовая распрацоўка пастановачнага плана ці мастацкае апісанне эцюда (лібрэта).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучэбнае выданне

МАЙСТЭРСТВА АКЦЁРА

Тыпавая вучэбная праграма
для ўстаноў вышэйшай адукацыі па напрамках спецыяльнасці
1-17 02 01-04 Харэаграфічнае мастацтва (народны танец),
1-17 02 01-05 Харэаграфічнае мастацтва (бальны танец),
1-17 02 01-06 Харэаграфічнае мастацтва (эстрадны танец)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк .12.2012. Фармат 60x84 $^{1}/_{16}$.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 1,16. Ул.-выд. арк. 0,80. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
ЛИ № 02330/0003939 ад 19.05.2011.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

Тыпавая вучэбная праграма
для ўстаноў вышэйшай адукацыі па напрамках спецыяльнасці
1-17 02 01-04 Харэаграфічнае мастацтва (народны танец),
1-17 02 01-05 Харэаграфічнае мастацтва (бальны танец),
1-17 02 01-06 Харэаграфічнае мастацтва (эстрадны танец)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Мінск
БДУКМ
2012